

5. 1. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Charta 77 po třiceti letech

ÚHEL POHLEDU

Zdroj: Lidové noviny

Datum: 05.01.2007

Název: Charta 77 po třiceti letech

Ročník: 20

Číslo: 004

Autor: PETR PITHART

Str.: 01 - Celostátní

Pořadí: 05

Rubrika: Titulní strana

Oblast: Tisk celostátní

Zpracováno: 05.01.2007 06:41:47

Identifikace: LN20070105000005

Text:

ÚHEL POHLEDU

Během prosince 1976 jsme se s poněkud sevřenými útroby podepisovali pod Prohlášení Charty 77. Šestého ledna se pokusili tři stateční chlapíci (Václav Havel, Ludvík Vaculík a Pavel Landovský) doručit jeho text do podatelny Federálního shromáždění.

Kolem signatářů tohoto prohlášení se o třináct let později začalo formovat jádro Koordinačního centra Občanského fóra.

Nejpozději od té doby jsme museli počítat s tím, že dříve či později bude platit: "Všecko to zavinili ti disidenti!" Vždycky ti první všechno zaviní: vždycky jsou totiž málo revoluční. I když jde jen o převrat, vlastně tím spíše. Čím to je? Proč se jen ti revolučnější kritici do toho tenkrát nepustili místo nich?

Disidenti můžou samozřejmě hlavně za to, že jsme se nevyrovnali s minulostí. Měli jsme se s ní vyrovnat co nejdříve. Nejlépe už takhle první pondělí dopoledne po převratu.

Pokračování na straně 10

Dokončení ze strany 1

S tím, že přijde čas, kdy se bude tvrdit, že ti elitářští chartisté byli poslední, kteří v zemi před listopadem '89 s něčím pohnuli, jsme rovněž počítali. Jen nás nenapadlo, že to bude opakovaně hlásat hlava státu.

Kdo že jsme to byli?

Chartu 77 koncem roku 1976 podepsalo 242 lidí nejrůznějších osudů. Větší odvahy než tito první, věhlasnější, měli však ti, kteří se v prvních měsících 1977 a v dalších letech postupně přidávali: ti už, na rozdíl od první vlny, věděli, do čeho jdou, co je čeká a nemine. A odvážnější než ve světě známější Pražáci a Brňáci byli zejména lidé z menších měst a z venkova: na jednoho signatáře tam bylo několik desítek, ne-li stovek estébáků.

Charta 77 byla v celém sovětském bloku ojedinělá tím, že nebyla jen náhlým vzepětím, kampaní s

krátkým dechem, že přes všechnu vnitřní rozrůzněnost, vnitřní spory a krize vydržela celých třináct let. Tak dlouho, až kolem ní koncem osmdesátých let začaly vznikat jiné disidentské a posléze čím dále tím více samostatné, totiž občanské iniciativy, které se nabourávaly do ztrouchnivělé stodoly moci.

Že většina chartistů z politiky posléze vypadne (anebo do ní vůbec nevstoupí), se také dalo čekat. I tak zanechali významné stopy v zahraniční politice a diplomacii, v postojích státu vůči menšinám, v působení úřadu ombudsmana, **Ústavního soudu**, snad i Senátu. Její zosobnění, Václav Havel, vydržel v čele státu neuvěřitelných třináct let. Avšak v tom konec konců nejpolitičtějším prostředí, totiž v politických stranách, neuspěli, anebo se o to spíše ani nepokoušeli.

Tihle lidé si nad jiné považují těžce získanou a draze zaplacenou osobní svobodu držet se nabytého přesvědčení, nezávislosti na komkoli, na čemkoli. Byli a jsou to lidé přivykli zastávat menšinové názory (jinak by se nestali disidenty) a hlasování v orgánech strany o tom, kdo má pravdu pro dnešní den, není tím, bez čeho nemohou žít. Je to ve světě politiky jejich jednoznačný a chcete-li neomluvitelný handicap, ale oni se s tím smiřují.

Jsou to lidé zpravidla vyhraněných, často proto menšinových názorů, sami proto k menšinám tolerantní. Vždyť před těmi třiceti lety začali odmítnutím tehdy pomalu již jen rutinní vzájemné solidarity diskriminovaných a pronásledovaných "prominentů", věhlasných kamarádů-spisovatelů. Charta vznikala ve vzrušené atmosféře solidarity s "nejmenším společným jmenovatelem", totiž se souzenou skupinou Plastic People of The Universe.

Co hráli a zpívali, budilo jen sporadické nadšení, ale právě proto se na jejich obraně tolik lidí shodlo. Václavu Havlovi přece vysvětlil, o co tu jde, outsider tělem i duší přezdívaný Magor. Mravní předznamenání Charty 77 se formovalo o pár měsíců dříve, než vznikla jako signovaný text, formovalo se v atmosféře solidarity na chodbách **Okresního soudu** pro Prahu-západ v Karmelitské ulici v Praze.

Charta 77 byla důsledná - ne radikální

Bez Charty 77 a podobných věcně spolehlivých monitorovacích ohnisek v zemích sovětského bloku byl by celý helsinský proces, který poprvé v lidských dějinách kladl dodržování **lidských práv** nad suverenitu států, jen plácnutím do vody, garanci neměnnosti poválečných hranic, výhodných spíše pro Moskvu.

Vzali jsme však nečekaně (nikdo to po nás nechtěl) a důsledně tehdejší stát za slovo a on podle toho reagoval se vši zlovolnou byrokraticko-policejní urputností, jaké byl při své opotřebenosti schopen. Dodržování **lidských práv** totiž bylo politikum prvního řádu, ne že nebylo! Že ovšem budeme posléze těmi, kteří se k nám tehdy nepřidali, obviňováni z nedostatečné političnosti, jsme věděli také hned od začátku: pro ně jsme totiž byli málo radikální. Někteří kritici byli prý zklamáni tak moc, že podepsali trapnou "antichartu". Aby se jim snad člověk omluvil za jejich trapné selhání...

Ano, ani v posledních sedmnácti letech se signatáři Charty 77 vesměs nepřidávali k nejrůznějším poryvům radikalismu: dobře věděli, jaký je stav společnosti, co a kdy a za jakou cenu můžeme (a co nemůžeme) čekat od zaváděných změn. Stav společnosti a sílu setrvačnosti jejich zlovyků znali lépe než kdokoli jiný: Charta totiž kromě monitorování **přestupků** a zločinů režimu a organizování všemožných protestů vypracovala také desítky analytických dokumentů o stavu v jednotlivých oblastech života společnosti.

S každou vlnou radikalismu, hledajícího viníky (dnes opožděně statečného antikomunismu), většina disidentů postupně z hlavního pelotonu politiky odpadávala: tohle nemáme zapotřebí, říkali si. Na druhé straně slušně vyjdou se svým svědomím. Na kariéru v politické straně je to ovšem jistě méně než málo.

Ke dobrému pocitu při ohlédnutí na posledních třicet let to však docela stačí.

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce

O autorovi: PETR PITHART, senátor za KDU-ČSL, 1. místopředseda Senátu

<<<Konec>>>

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz